

Atrakcje turystyczne

Muzeum Ziemi Piskiej

W przyziemiach dawnego ratusza miejskiego funkcjonuje jedyne w Piszcu muzeum o tematyce regionalnej. Muzeum Ziemi Piskiej posiada bogate zbiory przyrodnicze, etnograficzne oraz historyczne. Skromne natomiast są zasoby archeologiczne.

Zbiory historyczne są podzielone na kilka stref tematycznych. Historia miasta omawiana jest przez pryzmat religijny, społeczny czy wojenny. W sali etnograficznej prezentowane są przedmioty codziennego użytku, wykorzystywane przed laty w rzemiośle, rolnictwie, leśnictwie i bartnictwie oraz rybołówstwie. W części archeologicznej znajdują się najstarsze pamiątki osadnictwa na Ziemi Piskiej.

Oddzielną ekspozycję stanowi wystawa przyrodnicza. Jej główną częścią są spreparowane okazy ptaków, ssaków, ryb oraz gadów. Są to przykłady przyrody rodzimej, charakterystycznej dla Warmii i Mazur, ze szczególnym uwzględnieniem Puszczy Piskiej. Ekspozycja jest uzupełniona tłem dźwiękowym z odgłosami zwierząt, które można usłyszeć w lesie.

Piski rynek z ratuszem i kamienną babą

Siatka ulic w centrum miasta ukształtowana została w XVI-XVII w. i stanowi dzisiaj strefę zabytkową Pisza. Założeniem XIV-wiecznej osady, która dała początek dzisiejszemu miastu były zagrody nad rzeką Pisą przy dzisiejszej ul. Rybackiej. Zabudowa rozwijała się w kierunku stojącego kilkaset metrów dalej na północ zamku. Miejski rynek wytyczono na planie prostokąta w sąsiedztwie głównego traktu prowadzącego przez most na Pisie.

Na początku XX w. w centrum miasta pojawiła się zabudowa murowana. Największym gmachem jest był ratusz miejski, oddany do użytku w 1900 r. W jego przyziemiach funkcjonuje Muzeum Ziemi Piskiej. Większość budynków w pierzejach rynku odbudowano po 1945 r., gdy centrum miasta zostało niemal doszczętnie zniszczone przez Armię Czerwoną.

Od 2010 r. na rynku umieszczony jest pomnik kamiennej baby. Posąg wyciosany w głazie narzutowym przez lata zaliczany do zabytków staropruskich. Następnie jego powstanie datowano na wczesne średniowiecze i okres wojen napoleońskich. Na podstawie wspomnień mieszkańców Wejsun ustalono, że figura stanęła przy drodze z Pisza do Wejsun ok. 1872 r. jako drogowskaz do gospodarstwa położonego na kolonii. Do Pisza przeniesiono ją w latach 70., ustawiając przed ówczesną siedzibą muzeum.

Zabytkowa wieża ciśnień

Przy ul. Gdańskiej znajduje się jeden najstarszych zabytków architektonicznych. To wieża ciśnień wybudowana w 1907 r., która przez kilkadziesiąt lat tłoczyła wodę w miejską sieć wodociagową. Charakterystyczna konstrukcja w formie trzonu z mocno zaznaczoną głowicą o wysokości 38 m nawiązuje do neorenesansowego stylu budownictwa początku ubiegłego stulecia w Prusach Wschodnich. Obiekty użytkowe miały pełnić także funkcje propagandowe, ukazując potęgę państwa niemieckiego.

W 2013 r. wieża przeszła gruntowny remont, który zmienił także jej funkcję. Dzisiaj to obiekt widokowo-gastronomiczny. W miejscu zdemontowanego zbiornika wodnego znajduje się dwupoziomowy, przeszklony taras. W przyziemiach funkcjonuje z kolei bistro, serwujące dania obiadowe.

Ruiny zamku krzyżackiego

Zamek Johannisburg, wzniesiony nad Pisą w trakcie podboju terenów pogańskich w XIII i XIV w., należał do największych i najważniejszych w państwie Zakonu Krzyżackiego, a następnie w Prusach. Jego strategiczne położenie wynikało z bliskości szlaku prowadzącego z Mazowsza w głąb Prus i granicy z Polską.

Początkowo zamek był siedzibą prokuratora, najważniejszego urzędnika w czasach krzyżackich. W jego sąsiedztwie

wytyczono działkę kościelną oraz plac, który dzisiaj stanowi rynek miejski. Napięcia na granicy z Polską powodowały konieczność rozbudowy zamku, a w XVII w. budowy murów miejskich wraz z dodatkowymi fortyfikacjami.

Po rozbiorach Rzeczypospolitej Polskiej twierdzę zlikwidowano, a zamek zaczął tracić na znaczeniu. Następnie był niszczone podczas I i II wojny światowej, a w latach 60 XX w., decyzją miejscowych władz, ruiny wysadzono w powietrze. Na przełomie 2023 i 2024 r. podczas prac archeologicznych w parku pomiędzy Piskim Domem Kultury i portem nad Pisą odsłonięto fragmenty fortyfikacji, ukazujące monumentalny charakter budowli.

Kościół św. Jana Chrzciciela

Największy piski kościół jest jednocześnie najstarszą świątynią w mieście i największą na Mazurach o konstrukcji szkieletowej. Wieża o wysokości blisko 40 m jest datowana na 1739 r. Świątynia powstała w 1843 r. Wzniesiono ją w stylu protestanckiej architektury sakralnej, pozostającej w opozycji do rzymskokatolickiej, poprzez odrzucenie jej symboliki jako domu Boga.

Po II wojnie światowej świątynia została przejęta przez katolików, którzy zaczęli osiedlać się w Piszku i okolicach od 1945 r. Wnętrze kościoła zyskało współczesny wygląd, ale do dziś zachowały się trzy najważniejsze elementy, stanowiące o ikonosferze świątyni protestanckiej, czyli ołtarz, ambona i anioł chrzcielny.

Drewniany ołtarz z 1696 r. i ambona z 1701 r. powstały w lokalnym warsztacie. Obiekty, bogato zdobione i przepełnione symboliką, wpisują się w epokę baroku. Motywem przewodnim ołtarza jest męczeńska śmierć i zmartwychwstanie Jezusa Chrystusa. Po bokach umieszczono figury Ewangelistów. Kazalnica z kolei wspiera się na postaciach św. Jana Chrzciciela, patrona świątyni, i Mojżesza.

Około 1700 r. powstała rzeźba anioła chrzcielnego, pełniącego w kościele protestanckim funkcję chrzcielnicy. Obecnie, po kilkudziesięciu latach przerwy, odrestaurowana figura ponownie została zawieszona pod sufitem, stanowiąc unikalny zabytek w skali regionu i kraju.

Świątynia jest otwarta przez cały czas. Podczas zwiedzania prosimy o zachowanie uszanowanie powagi obiektu sakralnego.

Trasa historyczna Punkt Oporu Pisz

Przy wyjeździe z Piszki w kierunku Rucianego-Nidy znajdują się obiekty militarne wybudowane przez Niemców podczas II wojny światowej. Największym, pierwszym na świecie i jedynym w Polsce, jest schron typu Regelbau 502, który był stanowiskiem dowodzenia odcinka Punkt Oporu Pisz.

Obiekt został odrestaurowany siłami Stowarzyszenia Historycznego Piska Pozycja Ryglowa i jest udostępniony do zwiedzania. We wnętrzu można obejrzeć część socjalną obsady schronu oraz ekspozycję militarną. Ciekawe zabytki wojenne zgromadzono także na placu przy bunkrze, m.in. mniejsze, jednoosobowe schrony przetransportowane do Piszki z innych miast regionu. Członkowie stowarzyszenia odtworzyli także inne elementy, udostępniając trasę historyczną.

Schron zwiedza się z przewodnikiem. Zainteresowani mogą kontaktować się telefonicznie – 695 753 637.

Jezioro Roś i rzeka Pisa

Jezioro Roś jest jednym z największych w systemie Wielkich Jezior Mazurskich i w Polsce, a wypływająca z niego rzeka Pisa, w znacznym stopniu zachowała swój naturalny charakter, wyjątkowy z kilku powodów. Roś oraz Pisa stanowią połączenie mazurskich jezior z Wisłą i Morzem Bałtyckim, będąc ważnym elementem sieci hydrologicznej w naszym kraju.

Jezioro Roś na mapie przypomina kształtem literę S, którą tworzą trzy akweny oddzielone od siebie dużymi półwyspami. Jego długość sięga ponad 11 km, a maksymalna szerokość to ponad 2 km. Łączna powierzchnia zbiornika liczy 1887,7 ha. Roś jest znakomitym przykładem jeziora typu rynnowego. Jego długość, stosunkowo nieduża szerokość, wysokie brzegi i głębokość maksymalna sięgająca ponad 30 metrów wskazują, że akwen powstał wskutek zalania rynny polodowcowej.

Rzeka Pisa wypływa z południowego krańca jeziora Roś i wpada do rzeki Narwi w okolicach Nowogrodu. Ma 80 km długości i jako jedyna w tej części Europy z całości płynie w północy na południe. Ponadto Pisa jest rzeką mocno meandrującą. Znajduje się na niej ponad 500 zakrętów, a niektóre zakola mierzą nawet 270 stopni. Wzdłuż rzeki znajduje się wiele terenów podmokłych, a przy głównym korycie występują starorzecza.

Nad Jeziorem Roś funkcjonuje kilka obiektów hotelowych i ośrodków wypoczynkowych, obsługujących ruch turystyczny całorocznie i sezonowo. W centrum Pisma od wiosny do jesieni swoją przystań ma statek Smętek, oferujący regularne rejsy pod Jeziorze Roś.

Puszcza Piska

Puszcza Piska jest największym kompleksem leśnym na Mazurach. Jej powierzchnię częściowo obejmuje Mazurski Park Krajobrazowy. W drzewostanie dominują bory sosnowe i świerkowe. Domieszkę stanowią brzoza, osika, klon olcha i dąb. Wizytówką jest tzw. sosna mazurska, która osiąga wysokość 40 m i wiek 200 lat.

W skład obszaru puszczy wchodzi wiele jezior, które pełnią także rolę rezerwatów, m.in. Śniardwy. W północnej części puszczy zlokalizowana jest Kraina Wielkich Jezior. Południową jej część porastają torfowiska niskie. Głównymi rzekami puszczy są Krutynia i Pisa.

W lasach żyją m.in. jelenie, łosie, bobry, sarny, dziki, zające, lisy, głuszce, bociany, żurawie, wilki i od niedawna rysie. W dawnych czasach na obszarze Puszczy występowały: tury, niedźwiedzie i rosomaki.

Kanał Jegliński i śluza Karwik

Jeziora Roś i Seksty, będące naturalną zatoką Jeziora Śniardwy, łączy najdłuższy kanał na Mazurach, wybudowany w ramach tworzenia systemu Wielkich Jezior Mazurskich (do 1945 r. funkcjonowały nazwy Mazurskie Drogi Wodne, Dolina Jezior Mazurskich). Kanał powstał w ramach olbrzymiej inwestycji hydrotechnicznej w połowie XIX w, która miała na cel połączenie wodne Pisma nad rzeką Pisz z Węgorzewem na północy regionu.

Kanał Jegliński ma długość ponad 5,2 km. Jego nazwę zaczerpnięto od miejscowości Jeglin, leżącej w połowie, gdzie funkcjonuje most w ciągu drogi krajowej Pisz – Orzysz. Dawniej nad kanałem funkcjonował także most kolejowy, ale linię zdemontowała w 1945 r. Armia Czerwona. Na brzegach pozostały tylko ślady po nasypie i betonowych przyczółkach mostu.

We wsi Karwik na północnym krańcu kanału funkcjonuje jaz i śluza. Lustro wody w Śniardwach znajduje się wyżej o 1 m w stosunku do poziomu w jeziorze Roś. Śluza umożliwia ruch większych jednostek pływających. Ma komorę długości 45 m, a szerokość wrót wodnych wynosi 7,5 m. Śluza wybudowana została w latach 1845–1849, a w 2023 r. przeszła gruntowny remont.

Od maja do października śluza funkcjonuje codziennie.

Jezioro Śniardwy

Jezioro Śniardwy to zdecydowanie najlepiej znane i powszechnie kojarzone polskie jezioro. Z powierzchnią sięgającą ponad 11 tys. ha jest największym jeziorem w Polsce. W najszerszym miejscu jego brzegi dzieli ponad 20 kilometrów, a całkowita długość linii brzegowej to prawie 65 km. Od południa brzegi Śniardwy są trudno dostępne, porośnięte Puszcza Piską.

Śniardwy, zwane Mazurskim Morzem, posiadają wiele zatok. Akwen cieszy się dużą popularnością wśród żeglarzy, ale ze względu na rozmiary i płycizny z potężnymi głazami, nie należy do najłatwiejszych. Z tego też powodu samodzielne wyjście na jezioro powinno być zarezerwowane dla naprawdę doświadczonych wodniaków.

Jezioro posiada wodę o II klasie czystości, więc zapewnia naprawdę dobrą widoczność i przejrzystość. Na wędkarzy czekają tu takie gatunki ryb jak okoń, miętus, leszcz, czy też sum i szczupak.

Największa plaża nad Śniardwami znajduje się w Nowych Gutach. Bardzo popularne wśród turystów są także okolice wsi Zdory czy Niedźwiedzi Róg i Półwysep Szeroki Ostrów.

Jezioro Śniardwy ma też swoje miejsce w wierzeniach ludowych i legendach. W lokalnych podaniach wyspa Czarci Ostrów zawdzięcza nazwę siłom nieczystym, które miały ją zamieszkiwać. Miejscowe zmory uprzykrzały życie rybakom. Na wyspie znajdują się pozostałości po dawnej twierdzy pruskiej, która wybudowana została w drugiej połowie XVIII w.

Pasieka Mazurska

W Wielkim Lesie, puszczańskiej miejscowości oddalonej od Pisz o kilkanaście kilometrów, funkcjonuje gospodarstwo pszczele Pasieka Mazurska, prowadzone z wielopokoleniową tradycją przez Adama Witkiewicza. To miejsce, gdzie powstaje miód o znakomitych właściwościach, ale nie tylko. Na terenie pasieki, oprócz sklepiu, funkcjonuje mini skansen, w którym można zaobserwować rozwój pszczelarstwa w Polsce. W zbiorach znajdują się kłody bartne, wykorzystywane przez dawnych pszczelarzy, ule figuralne, przedstawiające budowle i postaci, a także stare miodarki i niezbędne wyposażenie pasieki, wykorzystywane przez lata.

Atrakcją Pasieki Mazurskiej są także domki do apiterapii. Domek jest w rzeczywistości ulem zamieszkiwanym przez trzy rodziny pszczele, w którym ludzie mogą wypoczywać w bezpieczny sposób. Dźwięk pszczoł, wydawany przez ok. 200 tys. owadów oraz zapachy panujące wewnątrz wpływają na samopoczucie i pogłębiają bodźce prawdziwego relaksu.

Mazurska Pętka Rowerowa

Przez gminę Pisz przebiega kilkudziesięciokilometrowy odcinek trasy rowerowej wokół Wielkich Jezior Mazurskich. Trasa łączy się na północy z Wschodnim Szlakiem Green Velo. Budowa nowoczesnej infrastruktury rowerowej ma zachęcać miłośników do poznawania krajobrazu, historii i kultury Mazur w sposób aktywny i ekologiczny.

Część trasy poprowadzono istniejącymi drogami, ale długie odcinki to wybudowane ścieżki o powierzchni asfaltowej i gruntowej. Zalecane typy rowerów do komfortowego pokonania MPR to gravel czy trekking.

Na terenie gminy Pisz trasa prowadzi wzdłuż wschodniego brzegu jeziora Śniardwy, następnie brzegiem Kanału Jeglińskiego prowadzi do miasta. Po wyjechaniu z Pisz w kierunku Wiartła i dalej do Karwicy na rowerzystów czekają sosnowe bory Puszczy Piskiej, dające w upalne dni przyjemny cień.

W Kwiku nad jez. Białoławka i w Wiartlu nad brzegiem jeziora o tej samej nazwie funkcjonują Miejsca Obsługi Rowerzystów z miejscami do odpoczynku i sanitariatami. Rowerzyści mogą skorzystać także z usług miejscowych obiektów z branży hotelarskiej i gastronomicznej.

Las Ochronny „Szast”

Las Ochronny „Szast” to pozostałość po huraganie, który w 2002 r. przeszedł nad Puszcę Piską, niszcząc drzewostan na obszarze kilkudziesięciu tysięcy hektarów. Nad terenie Nadleśnictwa Pisz, w sąsiedztwie rzeki Pisy, pozostawiono powierzchnię 475 ha wiatrołomów i drzew zdeformowanych przez huraganowy wiatr. Odnowienie lasu następuje wyłącznie w sposób naturalny, a prowadzone są tu jedynie prace badawcze. Dlatego Las Ochronny „Szast” jest obiektem unikalnym w skali kraju.

Po Lesie Ochronnym „Szast” można poruszać się wyłącznie pieszo lub rowerem, po wyznaczonych szlakach. Z Pisz prowadzi do niego ścieżka edukacyjna rozpoczynająca się przy ul. Leśnej. W jego centralnej części znajduje się wieża widokowa, a nad brzegiem Pisy kilkudziesięciometrowa platforma i miejsce do wypoczynku. Grupy zorganizowane mogą odwiedzać „Szast” pod opieką przewodnika z Nadleśnictwa Pisz.